

az az együttes, melynek tagjai szellemtörténeti aspektusból kívánták megközelíteni a római világbirodalom erkölcsi és történelem-filozófiai eszméit. Havas László professzor vezetésével ez a lelkes csoport állította össze a 35 ív terjedelmű antológiát. A kötet azonban csak másfél évtizedes kényszerpihenő és némi átalakítás után jelenhetett meg: 1998-ban. Időközben felnőtt egy olyan kutatógárda, melynek fiataljai oroszlán-körmeiket mutogatva részt vettek e kiadás létrejöttében.

A rövid ismertetőkkal ellátott szemelvények (jó részük először olvasható magyarul) bevezetik az olvasót a római városállam, a köztársaság, a principátus és a késői császárság eszmevilágába, s a századok mentén eljuttatják a középkori Európa születésének fájdalmas pillanataig.

Az első keresztény századok kiemelkedő gondolkodói, írói is helyet kaptak a szöveggyűjteményben: Tertullianus (talán túlértékelt), Eusebios mint az első egyháztörténet írója, a „keresztény Cicerónak” nevezett Lactantius, majd a legnagyobbak: Ambrosius és Hieronymus (sajnos csak egy-egy rövid levrészlettel, a bevezetésben pedig néhány apró tévedéssel), valamint a kora eszméit összegző és a jövő távlatait bemutató Augustinus. A sort Augustinus tanítványa, a világtörténelmet író Orosius s az eszméikért halálba induló filozófus, Boethius zárja.

A jegyzetek ügyes „mini lexikona” és a gazdag bibliográfia segítik e közel másfélszáz éves korszak mélyebb megismerését. Szívesen láttunk volna több és jobb minőségű térképet.

A szerényen „egyetemi segédkönyv”-nek minősített antik államelméleti antológia az európai eszmetörténet értékes tárháza. *Tolle et lege*, vedd és olvasd, ajánlja a recenzens. (Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen, 1998)

PUSKELY MÁRIA

VIZKELETY ANDRÁS (SZERK.): MITTELALTERLICHE LATEINISCHE HANDSCHRIFTENFRAGMENTE IN GYŐR

A középkorban keletkezett kódexek jelentős része jutott arra a sorsra, hogy amikor már nem volt rájuk szükség, illetve rongáltak, hiányosak voltak, új kéziratok vagy nyomtatott könyvek kötésénél használták fel őket. Ez a gyakorlatban azt jelentette, hogy a régi pergamen- vagy papírlapokat kiszedték a kéz-

iratból (igen gyakran még kisebb-nagyobb csikokra is felvágták őket) és belekötötték az új kéziratba vagy könyvbe. A századok során így módon sajnos sok-sok régi kézirat ment veszendőbe.

A kodikológusok régen felismerték ezeknek a kéziratföredékeknek az irodalom- és művelődéstörténeti jelentőségét, s ezért ma már mindenütt a világon módszeresen folyik feltárásuk és feldolgozásuk. Hazánkban az MTA keretén belül működő *Fragmenta Codicum* kutatócsoport irányításával folyik e munka.

Ennek az aprólékos, igen sok türelmet és alapos filológiai felkészültséget kívánó feltáró munkának az egyik legújabb eredménye a *Mittelalterliche lateinische Handschriftenfragmente in Győr* című kötet. A könyv a *Fragmenta et codices in bibliothecis Hungariae* című sorozat harmadik köteteként látott napvilágot a Balassi Kiadó és a wiesbadeni Otto Harrassowitz Kiadó közös kiadásában, Vízkelety András szerkesztésében.

A német nyelvű kötet a győri könyvtárakban és közgyűjteményekben (mindenekelőtt a Győri Egyházmegyei Könyvtárban) található középkori eredetű kéziratföredékek kodikológiai leírását hét főből álló csoport végezte, akik mind a tudományág jeles képviselői. A gazdag képanyaggal megjelent kötet tartósságot ígérő kötése is jelzi: a hazai és külföldi kéziratárak gyakran forgatott kézikönyve lesz e mű. (Balassi Kiadó, 1998)

LŐKÖS PÉTER

EISEMANN GYÖRGY: A FOLYTATÓDÓ ROMANTIKA

Az utóbbi évtized honi tudományos életének megnyilatkozásait böngészve-mérlegelve éppúgy a romantika iránti érdeklődés fokozódását figyelhetjük meg, mint az újabb kiadásban megjelenő, századunk előtt született szépirodalmi munkák sorát tekintve. Különösen olyan kérdések és életművek válhattak korunk gondolkodástörténetének mindinkább élő — alakulni és alakítani képes — tényezőivé, amelyek valamiképp romantika és modernség határmezsgyéjén helyezhetők el, pontosabban e két korszak kettős értelmezői távlatának feszültségébe, az ebben kibontakozó párbeszéd közegébe vonják olvasóikat. Hangsúlyozandó ezért, hogy Eisemann György újabb tanulmánykötete több szempontrendszer és módszertan együttes figyelembevételével, illetve alkalmazásával törek-